

Socialförvaltningens arbete mot våld i nära relationer 2024-2026

Fastställd av socialnämnden
Framtagen av socialförvaltningen
Datum 2024-06-13
Gäller 2024-2026
Ärendenr SON 2024/270
Version [1.0]

Socialförvaltningens plan för arbete mot våld i nära relationer 2024-2026

Innehåll

Inledning	2
Syfte	2
Våld i nära relationer	2
Lagar, föreskrifter och allmänna råd och strategier för arbetet mot våld i nära relationer	3
Socialtjänstlagen (2001:453).....	3
Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer	3
En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor	3
Vårt Gotland 2040	4
Jämställdhetsstrategi för Gotland 2024-2027	4
Organisation och ledning av arbetet mot våld i nära relationer inom socialförvaltningen	4
Organisation	4
Ledning	4
Fokusområden och prioriterade frågor	4
Uppföljning av arbetet mot våld i nära relationer i socialförvaltningens verksamheter	5
Bilaga 1. Utbildning	6
Bilaga 2. Nyckelpersonsstruktur	7
Bilaga 3. Barnperspektivet	8
Bilaga 4. Hedersrelaterat våld och förtryck	10

Bilaga 5. Våldsutövare	11
Bilaga 6. Systematisk uppföljning.....	12
Bilaga 7. Styrande dokument.....	13
Bilaga 8. Samverkan.....	14

Inledning

Planen omfattar socialförvaltningens övergripande arbete mot våld i nära relationer under 2024-2026 och riktar sig till alla medarbetare och chefer inom socialförvaltningen samt privata utförare som är upphandlade enligt avtal. Avseende våld i nära relationer har socialtjänsten ett helhetsansvar att se till olika behov för olika målgrupper såsom våldsutsatta, barn som bevittnat våld samt våldsutövare. Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott ska få stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta våldsutsatta kvinnor och barn samt barn som bevittnat våld eller andra övergrepp mot en närstående. Socialförvaltningens olika verksamheter är viktiga arenor för upptäckt av utsatthet när det gäller våld i nära relationer. Därför är det viktigt att verksamheterna har kunskap och rutiner för hur och när man frågar om våld samt vart hänvisning bör ske inom socialförvaltningen eller till annan verksamhet.

Syfte

Syftet med planen är att påvisa identifierade behov som socialförvaltningen har för att uppnå de krav som ställs, prioritera aktiviteter utifrån identifierade behov samt hitta långsiktiga lösningar för en positiv utveckling i arbetet mot våld i nära relationer.

Planen presenterar övergripande information samt aktiviteter i korthet och bilagorna presenterar de utvalda fokusområdena med aktiviteter och mål i detalj.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är en kränkning av mänskliga rättigheter och är ett samhälls- och folkhälsoproblem som kan få allvarliga konsekvenser för den som utsätts men även på grupp- och samhällsnivå. Våldet kan även få dödliga konsekvenser. Begreppet våld i nära relation innefattar alla typer av våld mellan närstående och förekommer både i heterosexuella och homosexuella parrelationer och andra familje- och släktrrelationer. Både kvinnor och män kan vara utsatta men det är vanligare att kvinnor utsätts för systematiskt och upprepat våld, av en partner eller före detta partner. De som är drabbade är ofta i behov av stöd. Även barn kan bli utsatta för våld i en nära relation eller uppleva när en anhörig blir utsatt för våld. Under 2021 blev det straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar, som vålds- och sexualbrott, i nära relation. Alla barn som blir utsatta för eller bevittnar våld i nära relationer har rätt till stöd och skydd.

Brister i socialtjänstens handläggning av ärenden vad gäller stöd och skydd kan medföra allvarliga konsekvenser för den som är utsatt för eller bevittnat våld i nära relation. Därför konstaterar Inspektionen för vård och omsorg att det är av stor vikt att socialnämndernas handläggning och dokumentation fungerar och följer gällande lagar och föreskrifter samt att verksamheterna bland annat måste ha en fungerande organisation och strukturer för att kunna handlägga ärenden och bedriva långsiktig planering av sitt arbete¹. Vid tidig upptäckt

¹ Granskning av kommuners arbete med våld i nära relationer 2018, IVO 2019-1.

förväntas dessa negativa konsekvenser kunna minskas i form av exempelvis psykiskt lidande och samhällskostnader.

Lagar, föreskrifter och allmänna råd och strategier för arbetet mot våld i nära relationer

Socialtjänstlagen (2001:453) och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39) skapar ramar och förutsättningar för ett adekvat arbete inom socialtjänsten. Det finns även annan lagstiftning som reglerar arbetet mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor såsom Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen), Lag (2024:79) om placering av barn i skyddat boende, Offentlighet- och sekretesslagen (2009:400) med flera. Det finns en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor med tillhörande åtgärdsprogram. Lokalt prioriteras arbetet utifrån den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 med tillhörande genomförandeprogram i Social välfärd samt Länsstyrelsens Jämställdhetsstrategi för Gotland med tillhörande handlingsplan.

Socialtjänstlagen (2001:453)

Socialnämndens ansvar för personer som utsätts för våld samt barn som bevittnat våld regleras i 5 kap. 11 § SoL. Sedan 2021 hör även till socialnämnden uppgift att verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende (5 kap. 11a § SoL).

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer

Socialstyrelsen beslutade den 31 maj 2022 om nya föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:39) om våld i nära relationer. Författningen riktar sig bland annat till socialtjänsten och trädde i kraft den 1 november 2022. Författningen reglerar bland annat socialnämndens ansvar när det gäller våldsutsatta vuxna och barn inklusive barn som bevittnat våld samt våldsutövande barn och vuxna.

En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

Den nationella strategin är långsiktig, 2017-2026, och är ett riktat åtgärdsprogram med följande politiska målsättningar;

- Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld
- Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd för stöd för våldsutsatta kvinnor och barn
- Förbättrad kunskap och metodutveckling
- Effektivare brottsbekämpning

Strategin inbegriper även arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Strategin kompletteras med åtgärdsprogram som innehåller konkreta åtgärder för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Det kommande åtgärdsprogrammet gäller för perioden 2024-2026 och planerat beslut för programmet är under våren 2024.

Regional utvecklingsstrategi – Vårt Gotland 2040

Inom prioriteringen *Främja hälsa, delaktighet och trygghet* ingår *Värna en trygg uppväxt fri från våld* som en av inriktningarna. Inriktningen innebär att arbetet för att motverka mäns våld mot kvinnor behöver stärkas samt att ingen ska behöva utsättas för eller bevittna våld i hemmet, vare sig som vuxen eller barn. Det är en förutsättning för en bra och trygg uppväxt. Genomförandeprogram Social Valfärd 2023-2027 innehåller bland annat mål och aktiviteter mot våld i nära relationer.

Jämställdhetsstrategi för Gotland 2024-2027

Den svenska jämställdhetspolitikens övergripande mål är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Jämställdhetsstrategin för Gotland innehåller tre delmål där *Ett Gotland fritt från våld* är ett av dem. Tillhörande handlingsplan för 2024-2025 innehåller teman om stärkt stöd till särskilt sårbara grupper, ställa frågor om våld, stöd till arbetsgivare med att förebygga och upptäcka våld samt minska risken för utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck.

Organisation och ledning av arbetet mot våld i nära relationer inom socialförvaltningen

Organisation

Det finns enheter som har utredning av och insatser för våld i nära relation som sitt grunduppdrag. Det finns även strukturer som stödjer arbetet mot våld i nära relationer inom socialförvaltningen såsom utvecklingsledare med fokusområde våld i nära relationer, samordnare, nyckelpersoner, FREDA-ärendegruppen och samverkan med externa aktörer. Under flera år har samverkan, både internt och externt, utvecklats för att kunna hantera olika målgruppers behov av stöd utifrån våld i nära relationer. Arbetet stärktes även genom de aktiviteter som genomfördes inom ramen för *Plan för socialförvaltningens arbete mot våld i nära relationer 2022-2023*.

Ledning

Socialförvaltningens arbete mot våld i nära relationer beslutas av Socialnämnden. Arbetet verkställs genom förvaltningsledningen av socialförvaltningens avdelningar och enheter. Rapportering om hur arbetet fortlöper sker regelbundet enligt beslut.

Fokusområden och prioriterade frågor

- **Utbildning och kompetens, bilaga 1**

Det krävs en god utbildningsnivå i våld i nära relationer. Utbildningsnivån upprätthålls genom grundläggande utbildning till nyanställda samt målgruppsspecifika fördjupningsutbildningar vid behov. God kompetensnivå förbättrar förutsättningarna för tidig upptäckt av våld i nära relationer och skapar samsyn kring våld vilket bidrar till en bättre hantering av de ärenden som omfattar våld.

- **Nyckelpersonstruktur, bilaga 2**

Nyckelpersonsstrukturen är ett stöd till verksamheterna kring arbetet mot våld och är en del i att säkra kvalitet och ett kunskapsbaserat arbetssätt. För perioden krävs att nyckelpersonsstrukturen upprätthålls.

- **Barnperspektiv, bilaga 3**
Barn kan utsättas för olika former av våld i nära relationer, dessa överlappar varandra i stor utsträckning och kan få allvarliga konsekvenser. Att bli utsatt för våld kan medföra fysiska skador och psykiska besvär, både på kort och lång sikt. Inom området finns flera identifierade delar som behöver utvecklas bl.a. utifrån ny lagstiftning men även rutiner.
- **Hedersrelaterat våld och förtryck, bilaga 4**
Kunskap kring hedersrelaterad problematik är viktig eftersom hedersrelaterat våld och förtryck skiljer sig från våld i nära relationer. Skillnaderna är bland annat att våldet ofta utövas av flera personer och har stöd i gruppens normsystem. Under planperioden planeras kunskapshöjande aktiviteter.
- **Våldsutövare, bilaga 5**
Socialtjänsten ska verka för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. Det är viktigt att arbeta för med våldsutövare för att förebygga, motverka och på sikt stoppa våld i nära relationer.
- **Systematisk uppföljning, bilaga 6**
Systematisk uppföljning skapar underlag för att utveckla verksamheten eftersom det bidrar till att verksamhet och ledning får bättre kunskap om insatsers kvalitet och resultat.
- **Styrande dokument, bilaga 7**
Kunskap, systematiserade arbetssätt och rutiner underlättar för verksamheterna att upptäcka våld och hantera ärenden som inkluderar våld. Riktlinje och rutiner ska revideras och/eller tas fram för att de ska vara aktuella och tydligt stödja verksamheterna i arbetet mot våld i nära relationer.
- **Samverkan, bilaga 8**
Samverkan bidrar till en bättre hantering av de ärenden som omfattar våld.

Uppföljning av arbetet mot våld i nära relationer i socialförvaltningens verksamheter

Deluppföljning kommer genomföras i samband med delårsrapport 2 och bokslut, fördjupad återkoppling till socialnämnden sker årligen i juni.

En slutrapport med sammanställda resultat och lägesbild utifrån fokusområden och prioriterade frågor kommer redovisas under mars 2027.

Bilaga 1. Utbildning

Genom att förstå våldets uttryck och mekanismer kan man bli bättre på att se tecken på om någon är våldsutsatt och våga fråga. När fler i samhället vågar se och fråga ökar sannolikheten att våldet upptäcks vid ett tidigare skede. Den personal som arbetar med handläggning och uppföljning av alla slags ärenden som gäller enskilda enligt socialtjänstlagen (2001:453) bör ha kunskap om våld och andra övergrepp av eller mot närstående samt ha förmåga att omsätta kunskapen i det praktiska arbetet. För att arbetet ska ske efter bästa tillgängliga kunskap samt att kompetensnivån ska upprätthållas krävs fortlöpande utbildning. Ökad kunskap ökar tryggheten i hela processen, från upptäckt till initiering och genomförande av stödinsatser. En god grundkunskap avseende våld i nära relationer förtydligar centrala begrepp, skapar samsyn och ökar förståelse kring socialförvaltningens uppdrag. Det bidrar till en intern tydlighet och underlättar samverkan, både internt men även med externa aktörer.

Under 2022-2023 genomgick ca 1350 medarbetare inom socialförvaltningen utbildning om våld. Det är viktigt att en brukare får samma bemötande och möjlighet till stöd och hjälp oavsett vem hen möter. För att upprätthålla samsyn och god kunskap om våld i nära relationer inom förvaltningen ska de medarbetare som inte gått utbildningen genomföra den. All nyanställd personal, både inom socialförvaltningen och hos alla privata utförare som är upphandlade enligt avtal, ska genomföra webbkursen fortlöpande.

Webbaserad introduktionskurs om våld

Den webbaserade introduktionskursen är framtagen av Nationellt Centrum för Kvinnofrid (NCK). Den finns på <http://webbkursomvald.se> och tar cirka tre timmar att fullfölja. Man kan dela upp kursen i olika avsnitt, genomföra den enskilt eller i ett anpassat läge för grupp. Om kursen hålls i grupp krävs det mer av gruppledaren. Kursen är en introduktion till området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och består av fyra kapitel. När man avslutat alla fyra kapitel får man göra ett kunskapstest, klarar man det får man ett digitalt intyg på att man har fullföljt webbkursen.

Fördjupningsutbildningar

Fördjupningsutbildningar sker fortlöpande efter behov på enheter och avdelningar.

Mål och tidsram

Den webbaserade introduktionskurs ska vara tillagd som utbildning i kompetensportalen senast den 31 december 2024.

Utbildningen ska finnas med i kompetensportalen och genomföras av nyanställda inom 12 månader från första anställningsdag.

Bilaga 2. Nyckelpersonsstruktur

Under 2022-2023 implementerade Socialförvaltningen ett förvaltningsövergripande nyckelpersonssystem för våld i nära relationer. Nyckelpersonssystemets syfte är att skapa en struktur för lärande i vardagen som hjälper medarbetare att prata och stödja varandra samt att dela information och erfarenheter. Det skapar även dynamiska förutsättningar att sprida information och identifiera verksamheternas behov.

Nyckelpersonerna är ett komplement för att stödja med kompetens och kunskapsutveckling inom arbetet mot våld i nära relationer. De håller sig uppdaterade genom regelbundna nyckelpersonsträffar och aktuell information genom utskick och intranätet vilket därefter sprids kollegialt vid exempelvis APT eller andra utbildningstillfällen till övrig personal i den omfattning det är relevant. Strukturen skapar bättre förutsättningar för att uppmärksamma och kommunicera utvecklingsbehov inom förvaltningen. Det ger också möjligheter till bättre intern och extern samverkan.

För beskrivning av nyckelpersonssystemet och uppdragsbeskrivning för nyckelpersoner, se [STY-30112](#) och [RED-30115](#).

Mål och tidsram

Nyckelpersonsstrukturen ska upprätthållas genom att samtliga enheter ska ha nyckelpersoner samt att två nyckelpersonsträffar genomförs varje år. Nyckelpersonsträffarna genomförs en gång på våren och en gång på hösten, med inbjudna föreläsare, workshops med mera utifrån identifierade behov och vad som är aktuellt. Ansvarig för nyckelpersonsträffarna är utvecklingsledare med fokusområde våld i nära relationer.

Utvärdering av nyckelpersonstrukturen ska genomföras under 2025 av utvecklingsledare med fokusområde våld i nära relationer.

Bilaga 3. Barnperspektivet

Barn kan utsättas för olika former av våld i nära relationer och dessa överlappar varandra i stor utsträckning. Våldet sker oftast i hemmet där det saknas utomstående vittnen. Barn kan vara utsatta för våld av föräldrar och andra nära släktingar, men även av andra barn i familjen. Ett barn kan även vara utsatt för våld i sin parrelation. Barn berättar sällan för professionella vuxna om att de varit utsatta för eller bevittnat våld. Det förklaras bland annat av barnets lojalitet till den som utövar våldet, skam- och skuld känslor eller ett bristande förtroende för vuxna. Det finns därmed risk för att deras utsatthet inte uppmärksammas. IVO genomförde en tillsyn 2019 som bl.a. visar att socialtjänsten inte alltid uppmärksammar och utreder situationen för barn som kan vara utsatta för våld och/eller ha bevittnat våld². IVO konstaterar att bristerna kan leda till att barn inte får det skydd och stöd de behöver. IVO bedömer också att tillsynen tyder på att barn som bevittnat våld löper större risk att inte uppmärksammas och få stöd, än till exempel barn som själva utsatts för våld.

Barnkonventionen

Den 1 januari 2020 trädde lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) i kraft. Barnrättsperspektivet innebär att barnets rättigheter säkerställs i åtgärder eller vid beslut som rör barn. Rättigheterna ska genomsyra verksamheter som riktar sig direkt till barn men också inom verksamheter som riktar sig till vuxna och där barn berörs indirekt. Barnkonventionen innehåller 54 artiklar och utöver de artiklar som utgör barnkonventionens fyra grundprinciper (2, 3, 6, 12) finns andra artiklar som också är viktiga att känna till. Artikel 19 reglerar varje barns rätt till skydd mot våld, övergrepp, vanvård och utnyttjande.

Barnfridsbrott

Den 1 juni 2021 infördes ett särskilt barnfridsbrott i Sverige. Lagändringen innebär att det är straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vålds- och sexualbrott i nära relation. Var tionde barn (mer än 200 000 barn) har upplevt våld i familjen³. Att leva med våld eller hot om våld mot en förälder eller omsorgsperson, kan ses som psykiskt våld mot barnet. Våldet ökar risken för lägre livskvalitet, sämre skolresultat och problem som psykisk sjukdom, trauma, ångest, utåtagerande beteende och självskadebeteende. Därför är det viktigt att skydda och stödja dessa barn. I propositionen Barn som bevittnat brott (2020/21:170) uppskattas att cirka 4 000 barn per år omfattas av den nya lagen. Det medför ökade behov av god samverkan mellan bland annat socialtjänst, polismyndigheten och åklagarmyndigheten. Barnets bästa ska alltid stå i centrum vid beslut om insatser och åtgärder som involverar barnet. Inkluderas även i fokusområde 8 (Samverkan).

Skyddat boende

Den 1 april 2024 trädde nya bestämmelser i kraft i bland annat socialtjänstlagen (2001:453), socialtjänstförordningen (2001:937) och lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende. De nya bestämmelserna syftar till att förbättra skyddet för och stödet till personer som behöver skyddat boende till skydd och stöd mot hot, våld eller andra övergrepp. De syftar även till att stärka barnrättsperspektivet för barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende. De nya bestämmelserna handlar bland annat om att skyddat boende ska

² Barn riskerar att bli utan stöd och hjälp, IVO 2019-11.

³ Barn som bevittnar brott, 2020/21:170.

regleras i SoL som en boendeinsats till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Bestämmelserna innebär även att barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende ska bedömas och beviljas insatsen individuellt. Utvecklingsarbete för nödvändig anpassning utifrån den nya reformen för skyddat boende för våldsutsatta vuxna och barn. Inkluderas även i fokusområde 8 (Samverkan).

Våld i ungas parrelationer

Våld i ungas parrelationer är ett relativt outforskat område men det finns undersökningar som indikerar en högre grad av utsatthet bland yngre åldersgrupper⁴. Det finns likheter kring våldets karaktär och omfattning med vuxnas våld men det finns också särskilda omständigheter kopplade till ungdomstiden som har betydelse för ungas, men inte vuxnas, relationsvåld. Det handlar bland annat om psykosociala förändringar, social inlärning och påverkan, identitetsskapande, etablering av starkare känslomässiga band i parrelationer samt begränsad erfarenhet av tidigare relationer. Konsekvenserna kan också vara mer skadliga för unga än för vuxna eftersom det bland annat påverkar ungdomstidens utvecklingsfas och möjligheterna till en framgångsrik övergång till vuxenlivet. Svensk forskning kring utsatthet och våldsutövning i ungas parrelationer är mycket begränsad men internationell forskning visar på både en hög grad av utsatthet och en hög grad av våldsutövning bland unga. Eftersom våld i ungas parrelationer frekvent framhävs som ett växande problem och att det berör unga individer är det ett område som behöver utvecklas för att motverka våldet samt möta de behov som finns av stöd och hjälp till både våldsutsatta och våldsutövare. Inkluderas även i fokusområde 8 (Samverkan).

Rutiner

För vissa myndigheter och deras anställda finns en lagstadgad skyldighet att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Varje verksamhet som på olika sätt träffar på barn ska ha aktuella och kända rutiner för hur en sådan anmälan ska göras.

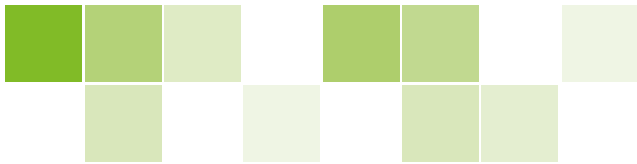
Mål och tidsram

Samtliga verksamheter ska under hela planperioden ständigt arbeta med att stärka barnrättsperspektivet.

Samtliga verksamheter ska ha en rutin avseende anmälan till socialnämnden vid kännedom eller misstanke om att ett barn far illa senast den 31 december 2024.

---

⁴ Våld i ungas parrelationer. Brottsförebyggande rådet; 2021. Rapport 2021:15

Bilaga 4. Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck

Kunskap kring hedersrelaterad problematik är viktigt eftersom hedersrelaterat våld och förtryck skiljer sig från våld i nära relationer. Skillnaderna är bland annat att våldet ofta utövas av flera personer och har stöd i gruppens normsystem. Socialtjänsten bör verka för att effektivt stödja individer som är utsatta för tvång, hot och våld som är hedersrelaterat. Det förutsätter att alla medarbetare har kännedom om hedersproblematik, oavsett vilken enhet man arbetar på.

Genomförandeprogram Social Velfärd 2023-2027 innehåller bland annat mål och aktiviteter mot hedersrelaterat våld och det finns även med som tema i Länsstyrelsens handlingsplan för 2024-2025 (Jämställdhetsstrategi för Gotland 2024-2027). Länsstyrelsen genomför kunskapssatsningar och kampanjarbete för att minska risken för utsatthet av hedersrelaterat våld och förtryck. Aktiviteternas syfte är att öka kunskap och medvetenhet för riskerna kring hedersrelaterat våld och förtryck samt på lång sikt öka upptäckt för att ge utsatta bättre skydd och omhändertagande.

Utbildningar

- **Webbkurs Heder, Länsstyrelsen i Stockholm län i samverkan med andra aktörer**
Utbildningen ger en grundkompetens om hedersrelaterat våld och förtryck.
- **Hedersrelaterat våld och förtryck – socialtjänsten, Socialstyrelsen**
Fördjupad fortbildning om hedersrelaterat våld och förtryck samt könsstämpning.
- **Rätt att veta! – Hedersrelaterat våld och förtryck, MUCF**
Utbildning som handlar om att samtala med unga om hedersrelaterat våld och förtryck, med särskilt fokus på perspektiven hbtq, intellektuell funktionsnedsättning samt utsatthet för rasism.

Mål och tidsram

På flera nivåer i organisationen ska kunskapshöjande utbildning i hedersrelaterat våld och förtryck genomföras utifrån behov, exempelvis genom webbutbildning enligt ovan och deltagande vid Länsstyrelsens anordnade aktiviteter kring hedersrelaterat våld och förtryck.

Bilaga 5. Våldsutövare

Det infördes en ny bestämmelse, 5 kap. 11 a § SoL, som trädde i kraft under 2021 om att socialnämnden ska verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. För att kunna förhindra att våld uppstår samt att våld upprepas är bakomliggande orsaker till mäns våld, och möjligheterna att undvika eller bryta våldet, avgörande. Därför är arbetet med våldsutövaren en viktig del av ett förbyggande arbete mot våld.

Socialstyrelsens rapport *Behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relationer* från 2020 visar att det saknas tillräckligt vetenskapligt stöd i forskningslitteraturen för att någon behandlingsmetod ska kunna rekommenderas som den som i första hand bör användas. Rapporten lyfter även att det är angeläget att få fler våldsutövare att söka behandling.

Socialförvaltningen erbjuder insatser till våldsutövare och arbetar ständigt med att utveckla arbetet kring upptäckt av våldsutövare, öka kompetens kring metoder för behandling av våldsutövare samt utveckla samverkan och samarbete med polisen avseende våldsutövare. Det arbetet ska fortsätta och beakta rådande vetenskaplig status och myndigheters rekommendationer.

Arbete kring upptäckt av våldsutövare

För att verksamheterna ska nå fler våldsutövare och erbjuda dem stöd och hjälp behöver det tas fram arbetssätt som bidrar till ökad upptäckt av våldsutövare samt rutiner för hantering i samband med upptäckt. Inkluderas även i fokusområde 7 (Styrande dokument).

Mål och tidsram

Samtliga verksamheter ska, utifrån sina huvuduppdrag, under hela planperioden ständigt arbeta för att nå fler våldsutövare och verka för att dem ska ändra sitt beteende.

Bilaga 6. Systematisk uppföljning

Intresset för uppföljning av socialtjänstens verksamheter är stort och fokus har skiftat från att följa kostnadsuppföljningar till att se värde och nytta av att även följa upp verksamheternas kvalitet och resultat. Systematisk uppföljning skapar underlag för att utveckla verksamheten eftersom det bidrar till att verksamhet och ledning får bättre kunskap om insatsernas kvalitet och resultat.

Insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. Kravet på god kvalitet i 3 kap. 3 § SoL gäller både privat och offentlig verksamhet inom socialtjänsten, för såväl myndighetsutövning som övriga insatser. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. Systematisk uppföljning är en viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet i socialtjänsten och det ger goda förutsättningar för verksamhetens kontinuerliga lärande. Systematisk uppföljning och beprövad erfarenhet bidrar till en mer effektiv och kunskapsbaserad socialtjänst.

I utredningen Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) föreslås en ny bestämmelse som säger att verksamhet inom socialtjänsten ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. Detta kommer medföra ett ökat fokus på individbaserad systematisk uppföljning, ISU.

Sveriges kommuner och regioner, SKR, genomförde projektet SU-Kvinnofrid under 2021–2023 tillsammans med ett 50-tal kommuner. Syftet med projektet var att öka kunskapen om socialtjänstens stöd till våldsutsatta och ge kommunerna bättre underlag för verksamhetsutveckling. En lärdom från projektet är att ISU kräver tid och kompetens vilket varit en av de största utmaningarna. För att ISU ska kunna genomföras på ett bra sätt behövs resurser för såväl datainsamling, sammanställning och analys som reflektion och verksamhetsutveckling. Projektet lyfter även att kommunernas egna verksamhetssystem inte är utformade så att dokumentation i enskilda ärenden kan sammanställas till grupp- och verksamhetsnivå. Det framhävs särskilt utmanande för små kommuner varför systemstöd behöver beaktas vid kartläggning och beslut om genomförande. Det är också viktigt med tydliga förväntningar och stöd från chefer och ledning.

Socialförvaltningens arbete med systematisk uppföljning

Socialförvaltningen ska påbörja arbetet med systematisk uppföljning avseende området våld i nära relation. Det behöver göras en kartläggning för att identifiera vilken/vilka delar av förvaltningen som ska initiera arbetet och avgränsa område/områden för uppföljning. Beslut om att verkställa arbetet görs av förvaltningsledningen.

Mål och tidsram

Kartläggning enligt ovan ska vara genomförd senast 30 juni 2025. Ansvarig för att hålla ihop arbetet är utvecklingsledare med utvecklingsledare med fokusområde våld i nära relationer.

Beslut för verkställande fattas av förvaltningsledningen under september 2025.

Bilaga 7. Styrande dokument

Av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår det att vårdgivaren och den som bedriver socialtjänst ansvarar för att processer och rutiner som behövs för att säkerställa att verksamheten finns och uppfyller de krav som ställs. Ytterligare bestämmelser om rutiner för socialtjänsten finns i 2 kap. HSLF-FS 2022:39.

Riktlinje och rutiner avseende våld i nära relation behöver ses över, revideras och/eller tas fram för att de ska vara aktuella och tydligt stödja verksamheterna i arbetet mot våld i nära relationer.

Riktlinjer

Förvaltningsövergripande riktlinjer avseende våld i nära relationer behöver revideras för att vara aktuella och utformade på ett sätt som stödjer verksamheterna i arbetet mot våld i nära relationer.

Rutiner

Samtliga verksamheter ska ha gällande rutiner för hur våld i nära relationer hanteras.

Mål och tidsram

Förvaltningsövergripande riktlinjer ska vara färdiga senast den 30 april 2025.

Samtliga rutiner med bäring på riktlinjerna för våld i nära relation ska vara framtagna eller reviderade senast den 30 april 2026.

Bilaga 8. Samverkan

Utsatthet för våld i nära relationer är ett mångfasetterat problem där socialtjänsten, hälso- och sjukvården och flera andra myndigheter och aktörer kan behöva samverka. Socialnämndens insatser för en enskild person ska utformas och genomföras tillsammans med henne eller honom och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan, organisationer och föreningar (3 kap. 5§ SoL). Samverkan behövs ofta, både internt och externt, både i enskilda ärenden som rör personer som är utsatta för våld i nära relationer eller som utövar våld i nära relationer och på en övergripande nivå. Det nationella åtgärdsprogrammet för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor kommer bland annat innehålla krav på förbättrad samverkan och styrning.

Det kan finnas olika skäl till behov av samverkan. Det kan till exempel vara för att komma i kontakt med våldsutsatta, barn som bevittnat våld och personer som utövar våld, för att utveckla verksamheter för målgrupperna eller samordna insatser. En förutsättning för god samverkan är samsyn och förståelse för våld och olika aktörers uppdrag och ansvar. När en person har behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska kommunen tillsammans med regionen upprätta en samordnad individuell plan.

Sekretess

Om samverkan ska ske över en sekretessgräns är det viktigt att varje verksamhet har klart för sig vilka uppgifter de kan dela med varandra utan hinder av sekretess. För att sekretess inte ska vara ett hinder för samverkan behöver eventuella svårigheter identifieras och hanteras, både avseende yttre och inre sekretess.

Samverkan inom Socialförvaltningen

Under flera år har samverkan mellan verksamheter inom socialförvaltningen utvecklats för att kunna hantera olika målgruppers behov av stöd utifrån våld i nära relationer. Flera av planens fokusområden innehåller delar som anknyter till och kräver god samverkan. För att stärka den lokala samverkan och öka kompetens kring våld ses workshops som ett verktyg och framgångsfaktor. Fokus vid dessa tillfällen är att fördjupa sig i våldets definition samt ytterligare komplexitet vid exempelvis särskild sårbarhet eller när flera perspektiv ska beaktas men innehållet anpassas utifrån behov. Med fördel bör representation från flera enheter/avdelningar finnas med både handläggare och ledningsfunktion närvarande.

Mål och tidsram

Workshops anordnas under planperioden utifrån behov. Ansvarig för anordnande av workshops är utvecklingsledare med fokusområde våld i nära relationer.